

Besòs
2021—22
Primer quadrimestre

Habitatge i ciutat
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona
Universitat Politècnica de Catalunya

Besòs

Com compartim

Exercici 1Q

Habitatge Cooperatiu

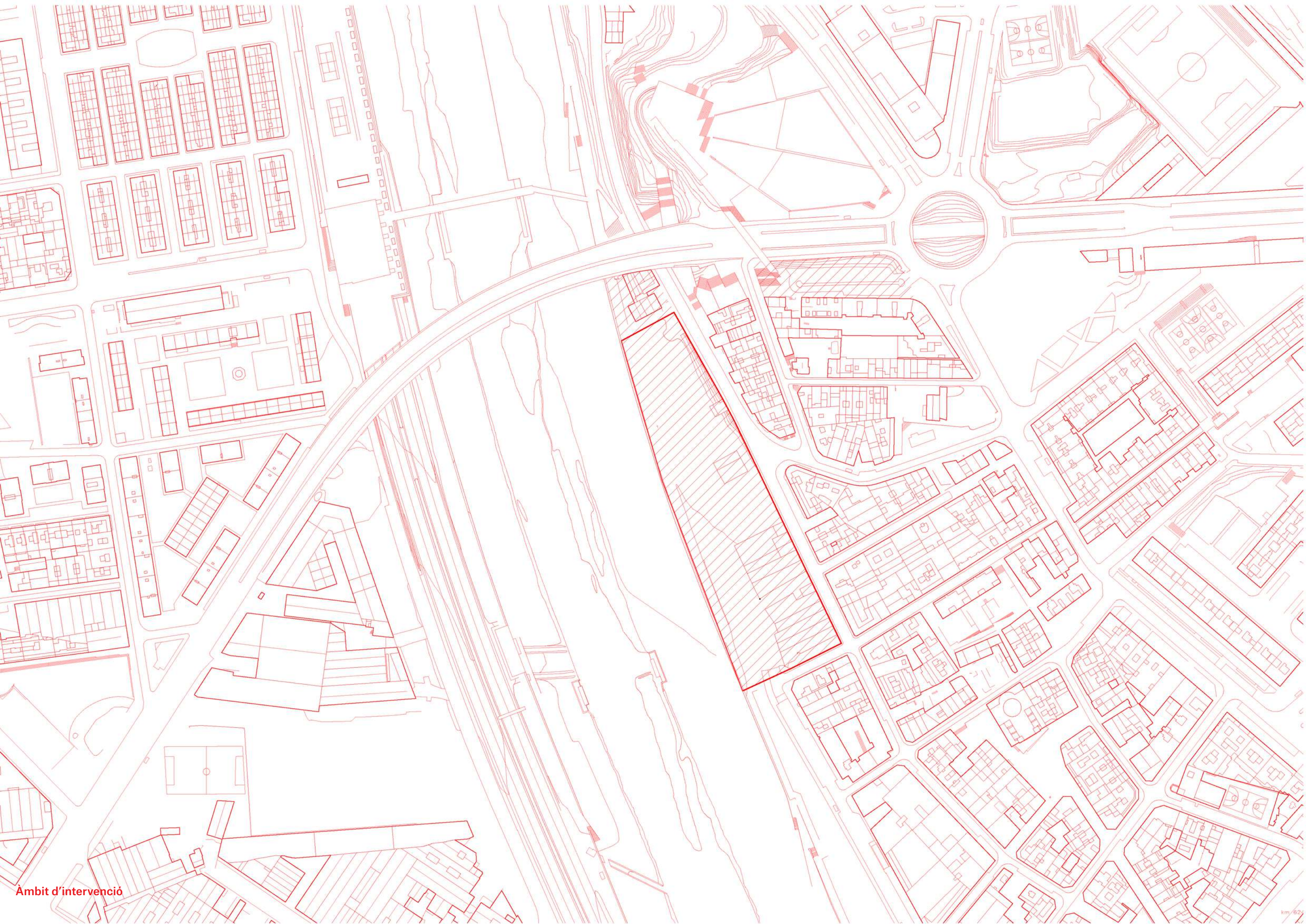
Ante los cambios de la pirámide poblacional que anticipan que para el 2050 en Cataluña superaremos los 2’5 millones de personas mayores de 65 años (30 % de la población) y los efectos de la pandemia que ha puesto en crisis el tejido habitacional y ha exacerbado otra pandemia, la soledad, invisibilizada en el interior doméstico, se hace pertinente explorar otras formas de convivencia basadas en la ayuda mutua. El desarrollo de una relación colaborativa promueve la solidaridad y un sentimiento de pertenencia, que genera lo que se podría llamar una relación cuasi familiar para colmar las necesidades básicas de la vida diaria y carencias afectivas, bien por causas naturales, bien por la emancipación de los otros miembros de la familia.

Se trata de pensar acerca de cuánto espacio personal necesita un ser humano, y de qué forma la comunidad -más allá de la familia nuclear- puede tener lugar en la arquitectura doméstica. La aparición de nuevas formas de compartir o poner en común el espacio pasa por decidir distintas escalas de convivencia. Por un lado, la posibilidad de compartir dentro de la vivienda, distinguiendo entre las unidades habitacionales como territorio de la intimidad, y el cluster que agrupa distintas unidades habitacionales en torno a un espacio de relación compartido, dotado de cocina. Y por otro lado, otra escala de convivencia que se manifiesta en los espacios comunes fuera de la casa. La disposición de locales y dispositivos comunitarios en un entorno de proximidad de los clusters puede ampliar el acto de habitar más allá del confín de la casa, de la misma manera que su ubicación estratégica en el conjunto residencial puede polarizar recorridos y flujos que activen y potencien la

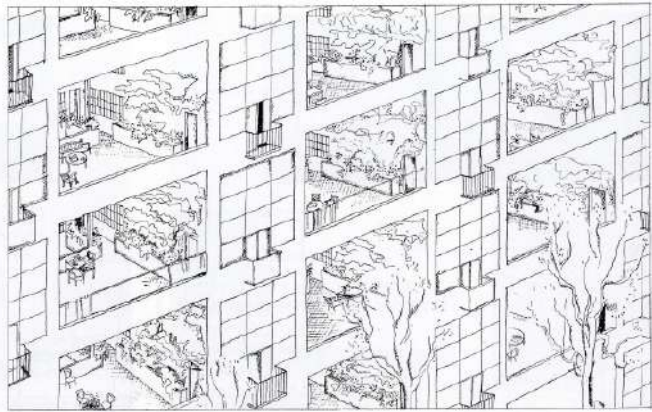
vida en comunidad, abriéndose también la posibilidad de establecer vínculos con el tejido social del barrio. Coworking, sala polivalente (reuniones, espacios de juego para niños y mayores), lavandería, apartamento satélite, huertos urbanos, son entre otros posibles usos el programa, objeto de proyecto, que articula tres escalas de convivencia.

Se trata de diseñar un soporte arquitectónico para la convivencia intergeneracional donde 2/3 del espacio sea privativo y 1/3 sea compartido, que logre un equilibrio entre lo privado y lo público, lo individual y lo colectivo, lo propio y lo compartido, la intimidad y la soledad; y que responda al estilo de vida deseado por los solteros de cualquier edad, las familias -ya sean monoparentales o mixtas-, y los mayores.

Àmbit d'intervenció

1

2

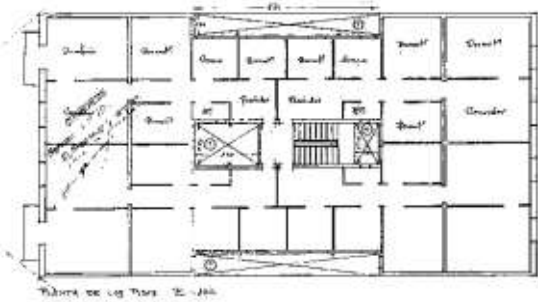

5

- 1 Le Corbusier, Ville Radieuse
- 2 Familisterio Jean-Baptiste André Godin
- 3 Casa a Yokohama, On design
- 4 Eixample, Barcelona
- 5 Espais intermitjos, Lacaton Vassal

3

4

exercici

La conca baixa del riu Besòs, situada entre la Serralada Litoral i la desembocadura al mar, és un àmbit que concentra el 30% de la població de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Fragmentat per les infraestructures viàries i els creixements urbans desordenats, aquest territori, de gran importància estratègica per l'accessibilitat nord de Barcelona, és clau des del punt de vista mediambiental, on la conca del riu configura un gran corredor verd d'escala metropolitana.

L'àmbit de reflexió es centra al barri dels Safaretjos, ubicat a la zona central de l'eix Besòs al marge esquerra del riu. La seva posició excèntrica respecte a Santa Coloma de Gramenet provoca que el barri estableixi més relacions amb els districtes limítrofes de Sant Adrià i Badalona, situats a sud i est respectivament. A nord, el Pont i la passera del Molinet connecten el barri amb el sector de Bon Pastor, situat a l'altra banda del riu.

L'àmbit de treball es concentra en una franja de terreny allargada situada a la vora del riu que haurà de donar resposta a les diferents escales del lloc, resoldre la nova façana fluvial i la relació, actualment inexistent, del barri amb el riu. S' haurà de preveure, per tant, la reconversió de l'actual zona d'aparcament informal en passeig fluvial, i la incorporació de quatre solars buits, o poc ocupats, a la segona línia de façana, on es podrà ubicar, si s'escau, una part del programa residencial.

programa 1Q

L'ARE (Àrea Residencial Estratègica) previst per aquesta àrea, actualment en suspens, preveia una edificabilitat de 32.500m2 d'habitatge i 6.500m2 d'equipaments que l'exercici planteja reduir, en una clara aposta per la baixa densitat, a 6.000m2 de de programa residencial en règim de Co-Housing. Tots els habitatges han d'estar formats per espais privats (Unitats Habitacionals) i espais compartits. La disposició dels espais compartits, presents tant a escala de l'habitatge com del conjunt, es deixa a criteri de l'estudiant. El 60% de la superfície total s'haurà de destinar als espais privats i el 40% als espais compartits.

Espais privats (Unitat Habitacionals)

Programa mínim: 1 dormitori + bany + espai d'estar/treball (Sup. mínima: 26m2)
Programa màxim: 2 dormitoris + bany + espai d'estar/treball (Sup. mínima: 50m2)

Habitatges (Espais privats + Espais compartits)

Programa mínim: 2 Unitats Habitacionals + espais compartits (Sup. mínima: 60m2)
Programa màxim: 9 Unitats Habitacionals + espais compartits (Sup. mínima: 300m2)

Espais compartits (a escala de l'habitatge i/o agregació i/o conjunt)

- Sales d'estar
- Espais polivalents (Treball/Taller/Oci)
- Cuines
- Bany
- Habitacions d'acollida
- Bogaderies
- Magatzems
- Local bicicletes
- Espais exteriors
- Horts Urbans

Besòs

curs 2021/22

com compartim

—dilluns 13

setembre 18.30

sala d'actes—

habitatge

i ciutat

del 1Q

GIRA

L'AMP

1Q

arquitectes de

capçalera

Josep Bohigas,

Ibon Bilbao

El Lloc

—dilluns 13

setembre 18.30

sala d'actes—

habitatge

i ciutat

del 1Q

GIRA

L'AMP

1Q

Instruments

Pau Bajet

Arnau Sastre

Jesús Quintana

—dimecres 3

novembre 15.00

sala d'actes—

habitatge

i ciutat

del 1Q

GIRA

L'AMP

1Q

calendari

13 setembre

Pere Joan Ravetllat Presentació 1Q
Josep Bohigas
Ibon Bilbao

15 setembre

Elisa Valero Llicó Inaugural
Marta Peris Instruments
Pablo Roel

20 setembre
22 setembre
27 setembre

Tallers. Assignació de professors
Tallers
Tallers

29 setembre

Primer Lliurament
Reflexió prèvia a la proposta

4 octubre
6 octubre

Tallers
Tallers

11 octubre
13 octubre

Tallers
Tallers

18 octubre
20 octubre

Tallers
Tallers

25 octubre
27 octubre

Tallers
Tallers

3 novembre

Tallers

8 novembre
10 novembre

Lliurament
Tallers

15 novembre
17 novembre

Tallers
Sessió Mid-term

22 novembre
24 novembre

Tallers
Tallers

29 novembre
1 desembre

Tallers
Tallers

13 desembre
15 desembre

Tallers
Tallers

20 desembre
22 desembre

Tallers
Lliurament de curs

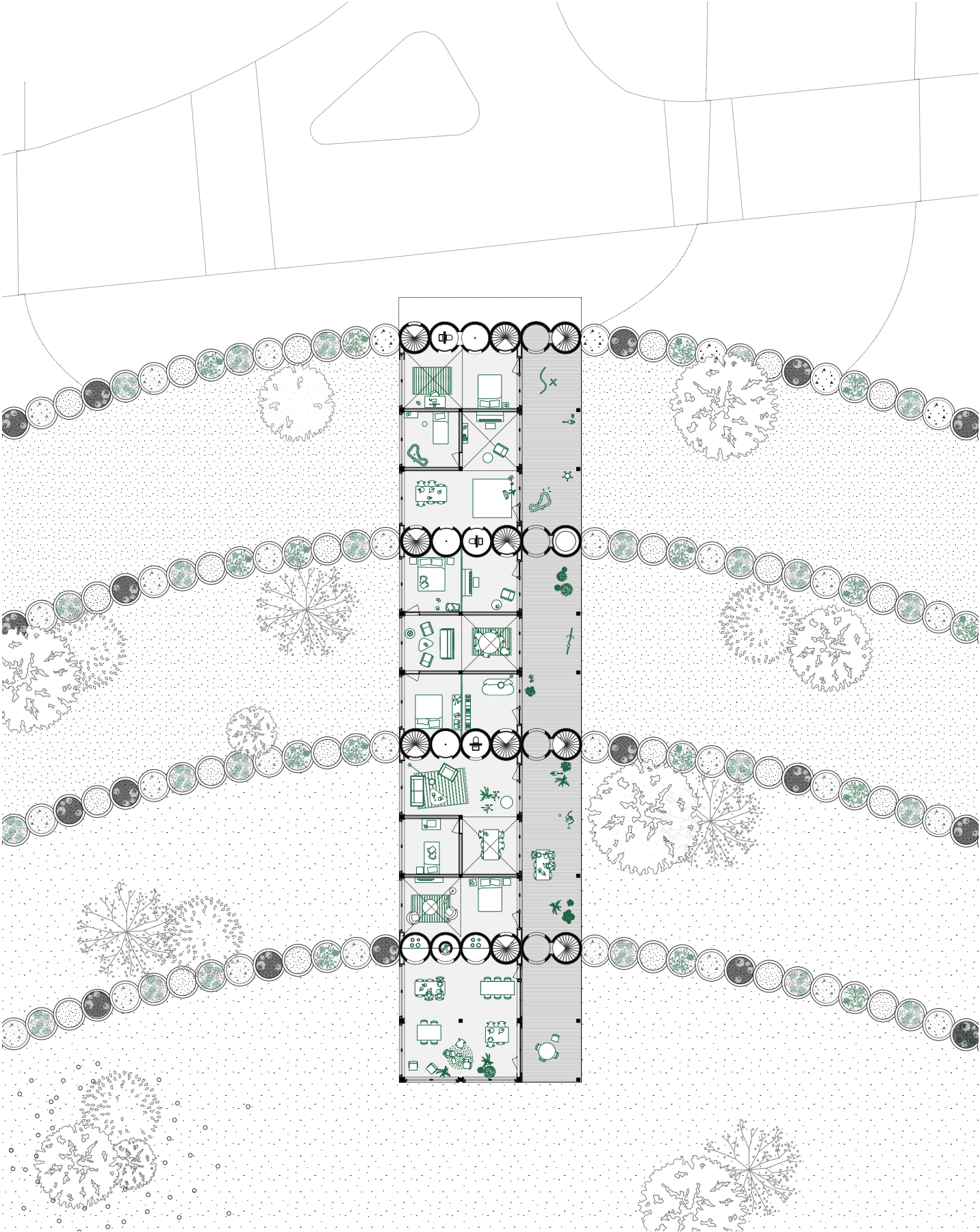
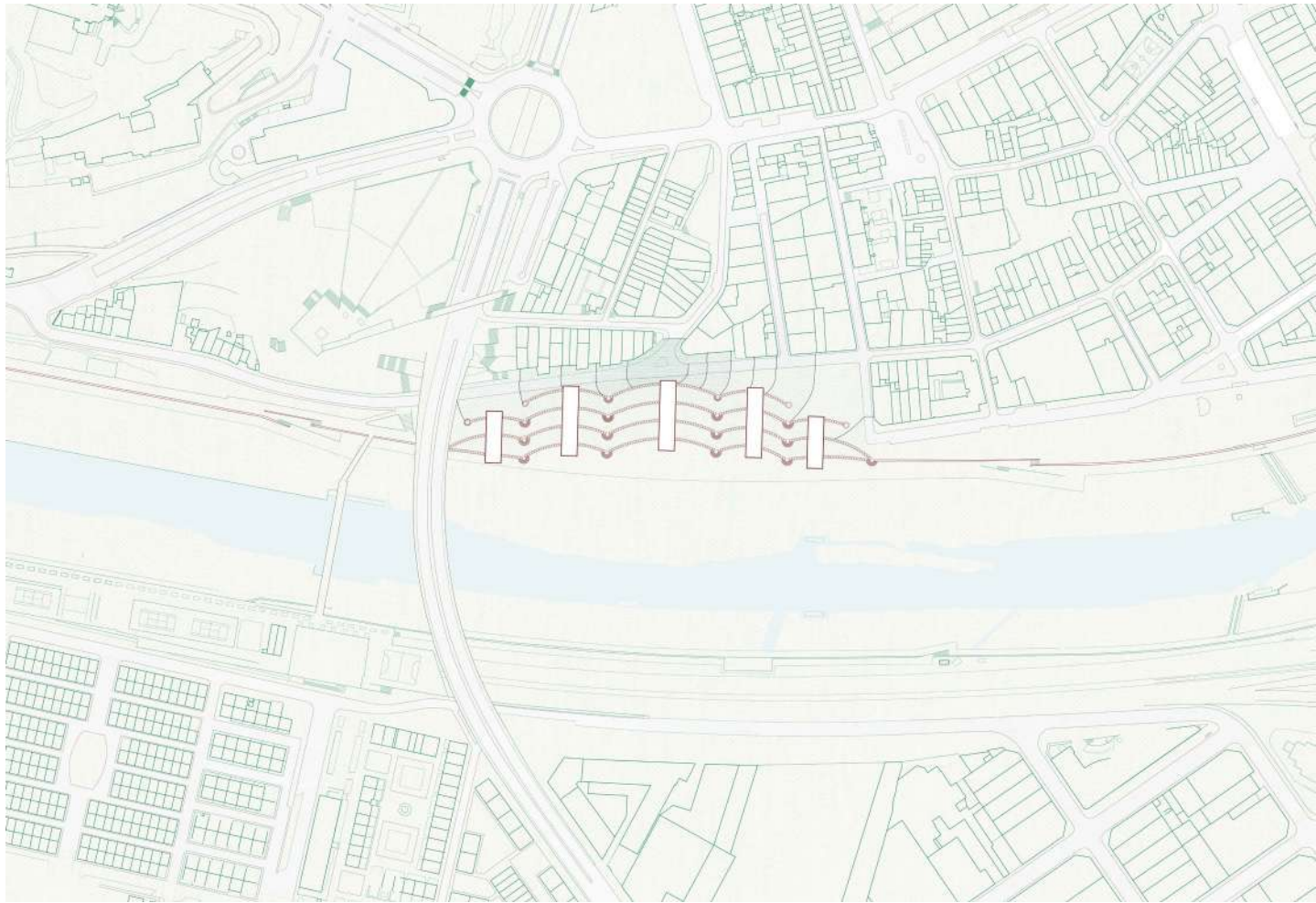
19 gener

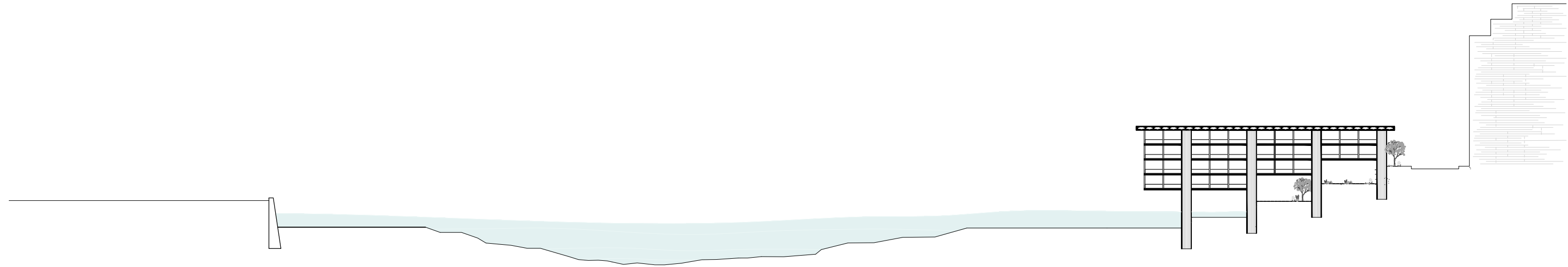
Lliurament Final i acte de cloenda

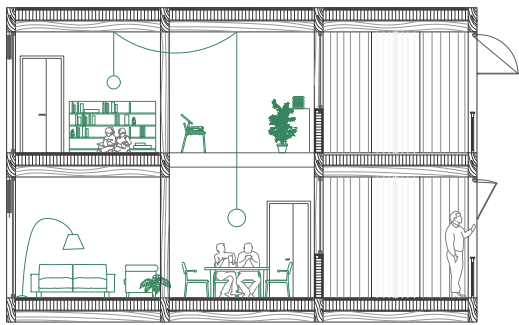
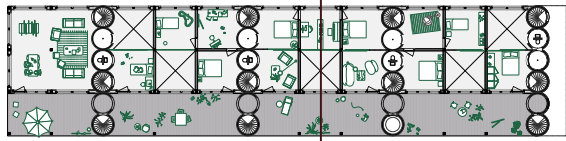
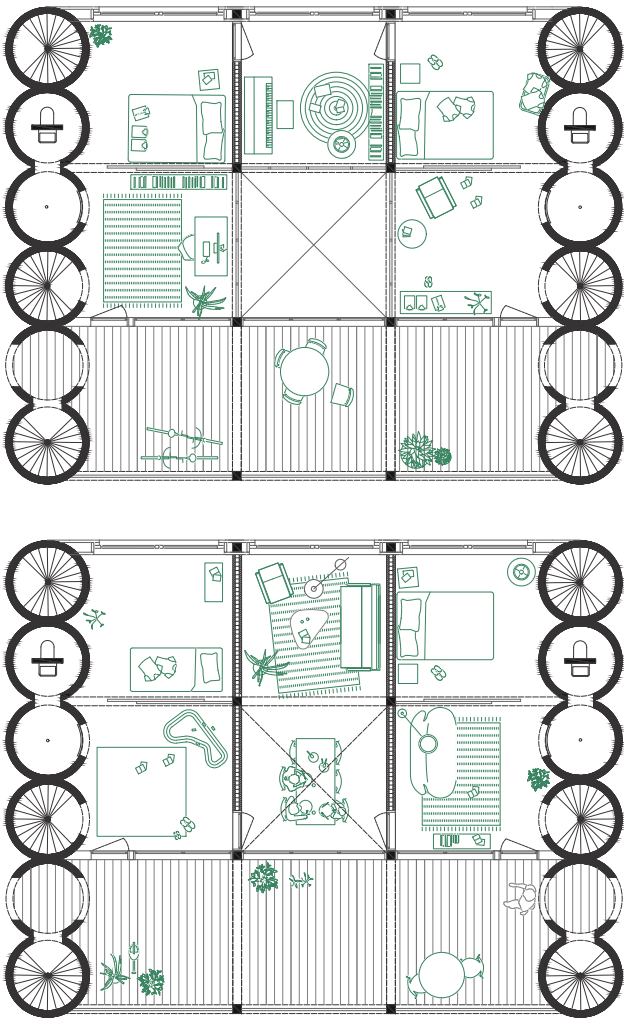

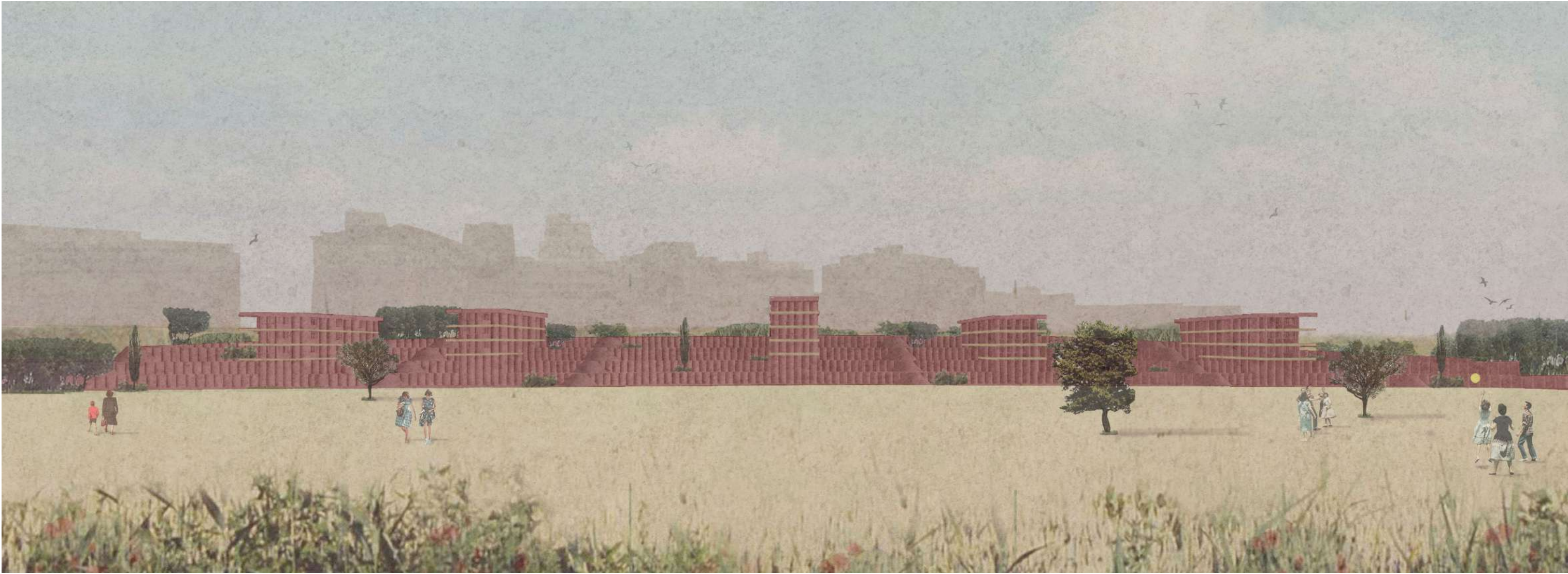
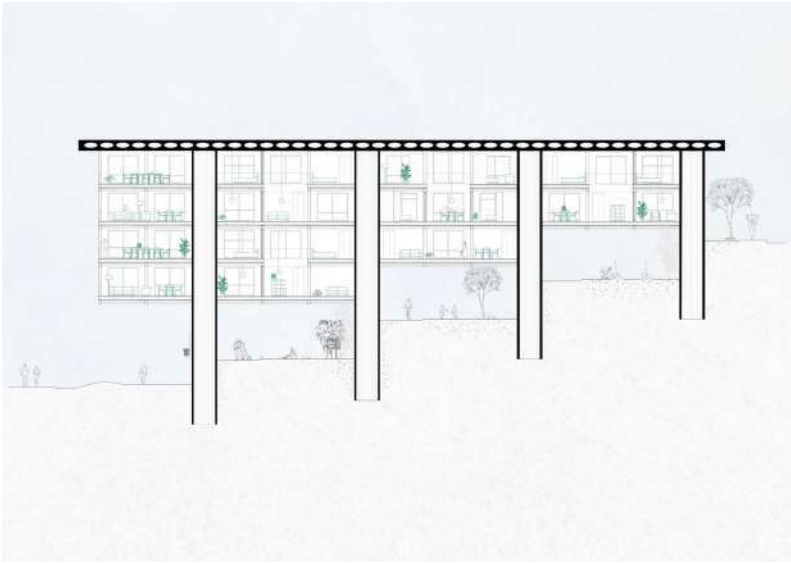

Léa Binggeli, Paola Bergier

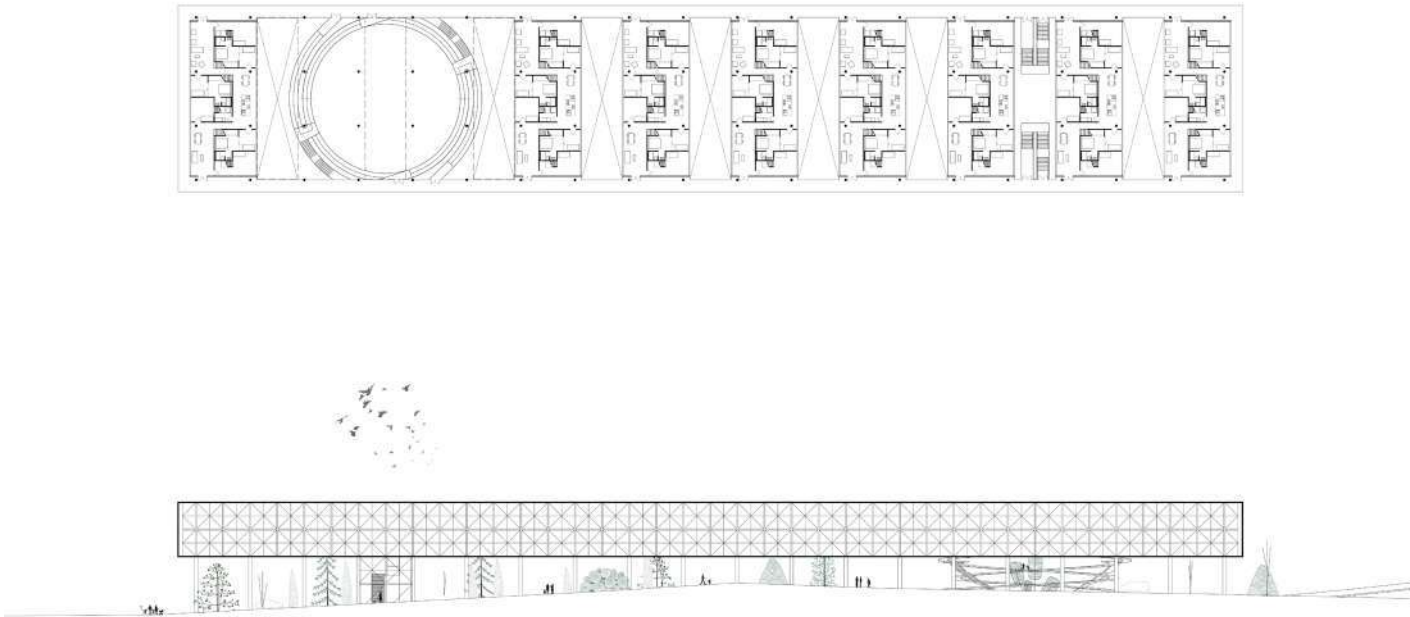

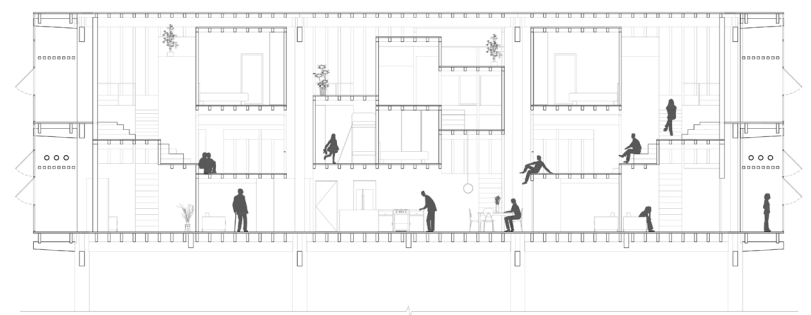

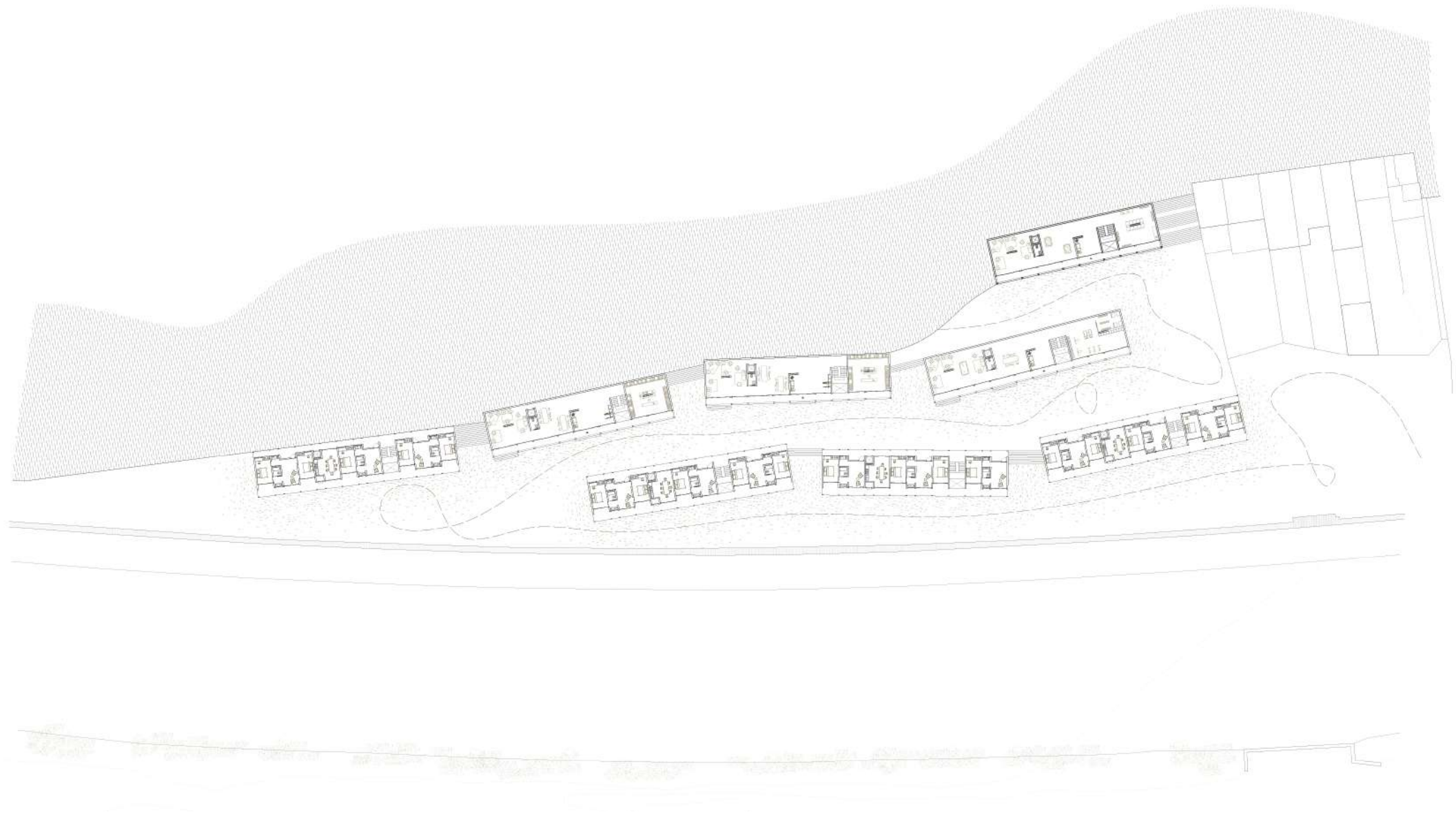

Yan Cao

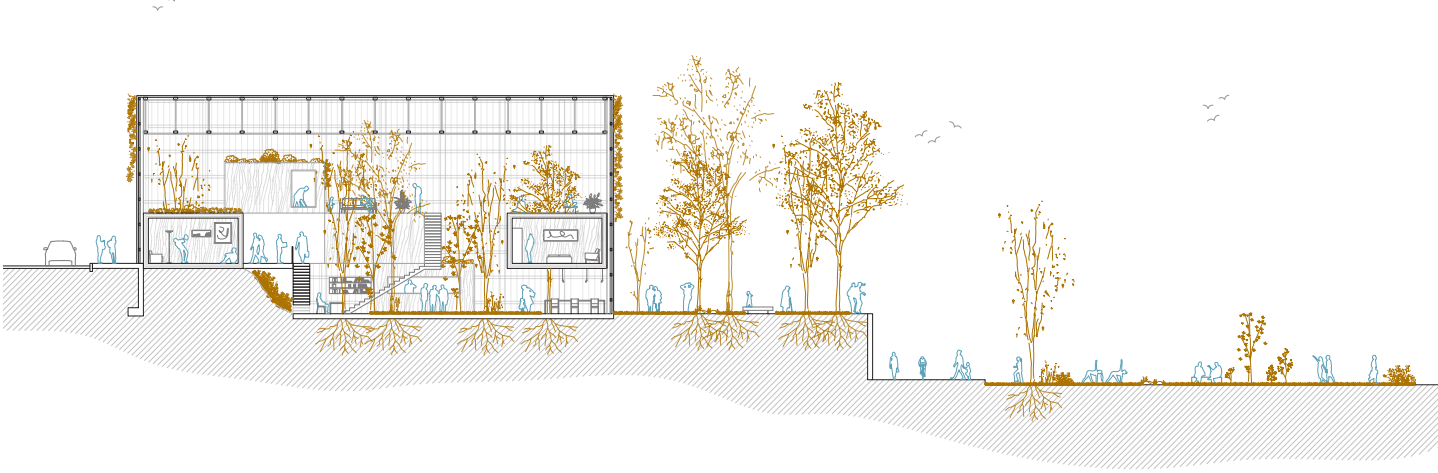
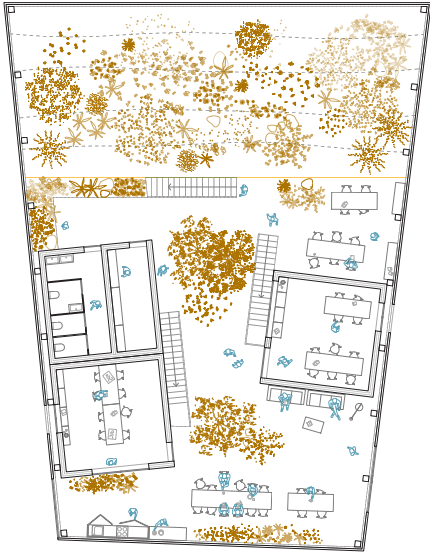

Laia Juárez, Sofia Perdomo

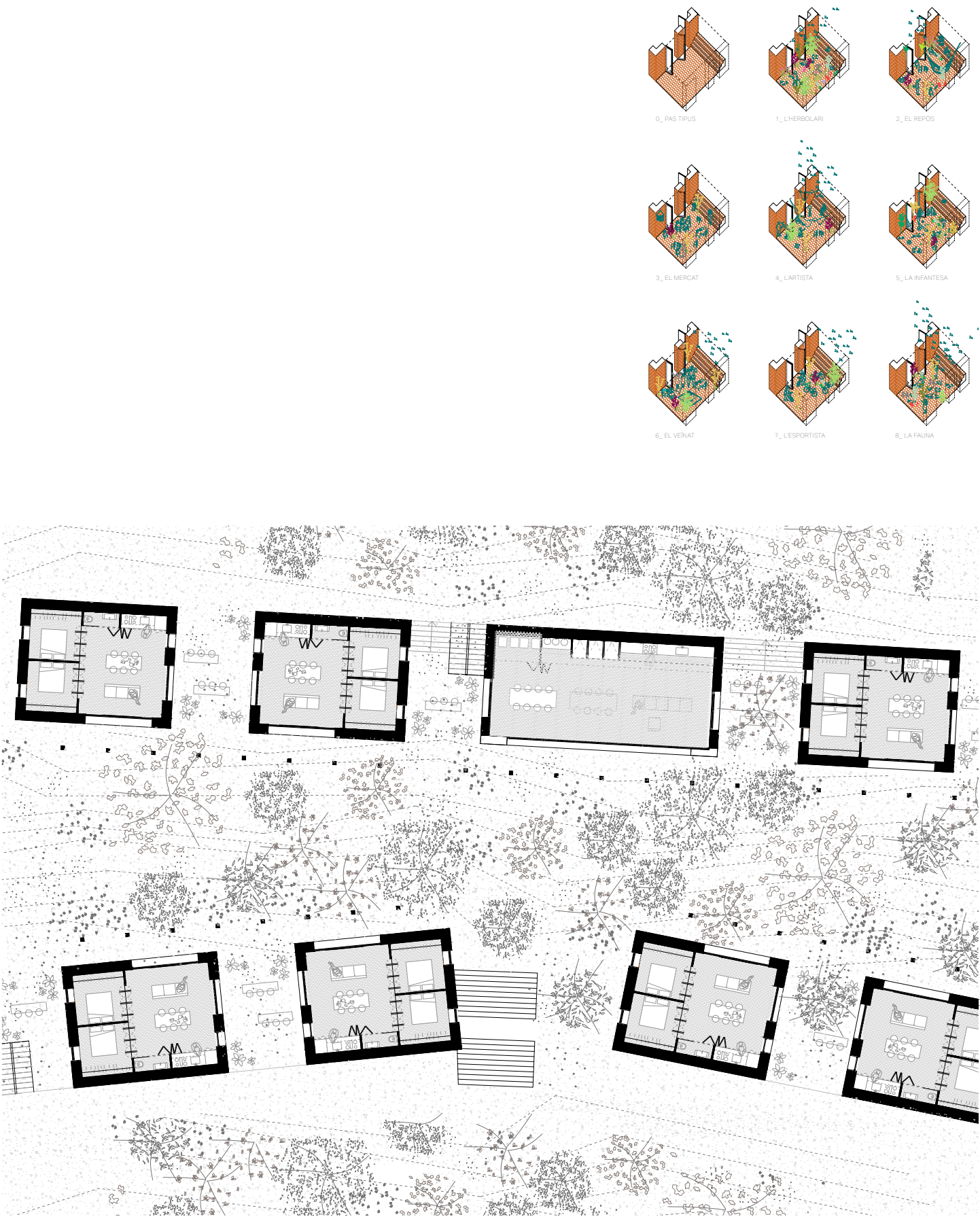

Ana de Castro, Laia Pouget

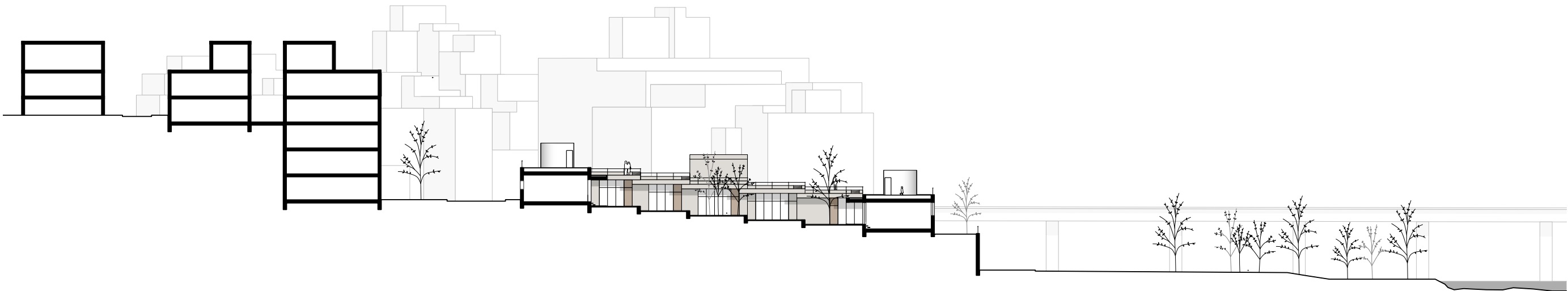
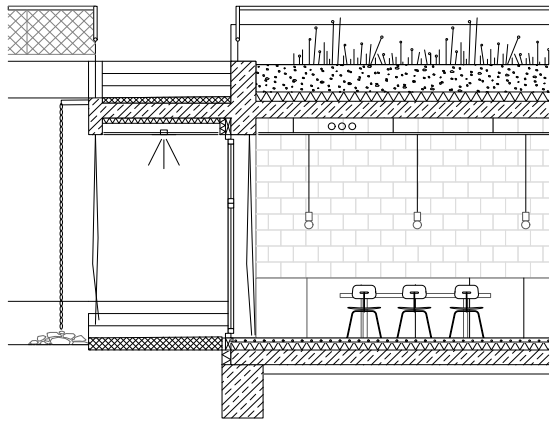
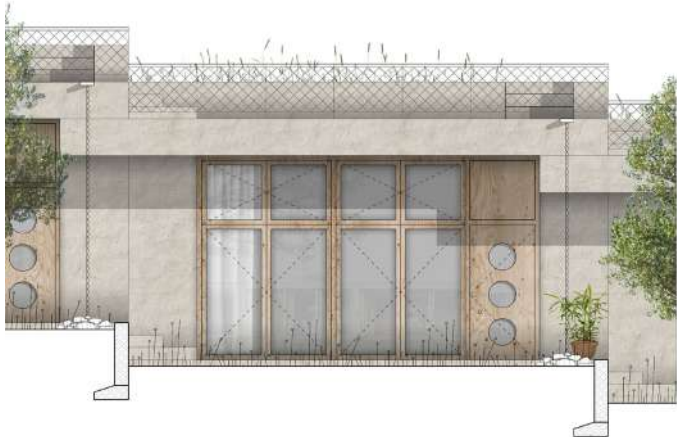
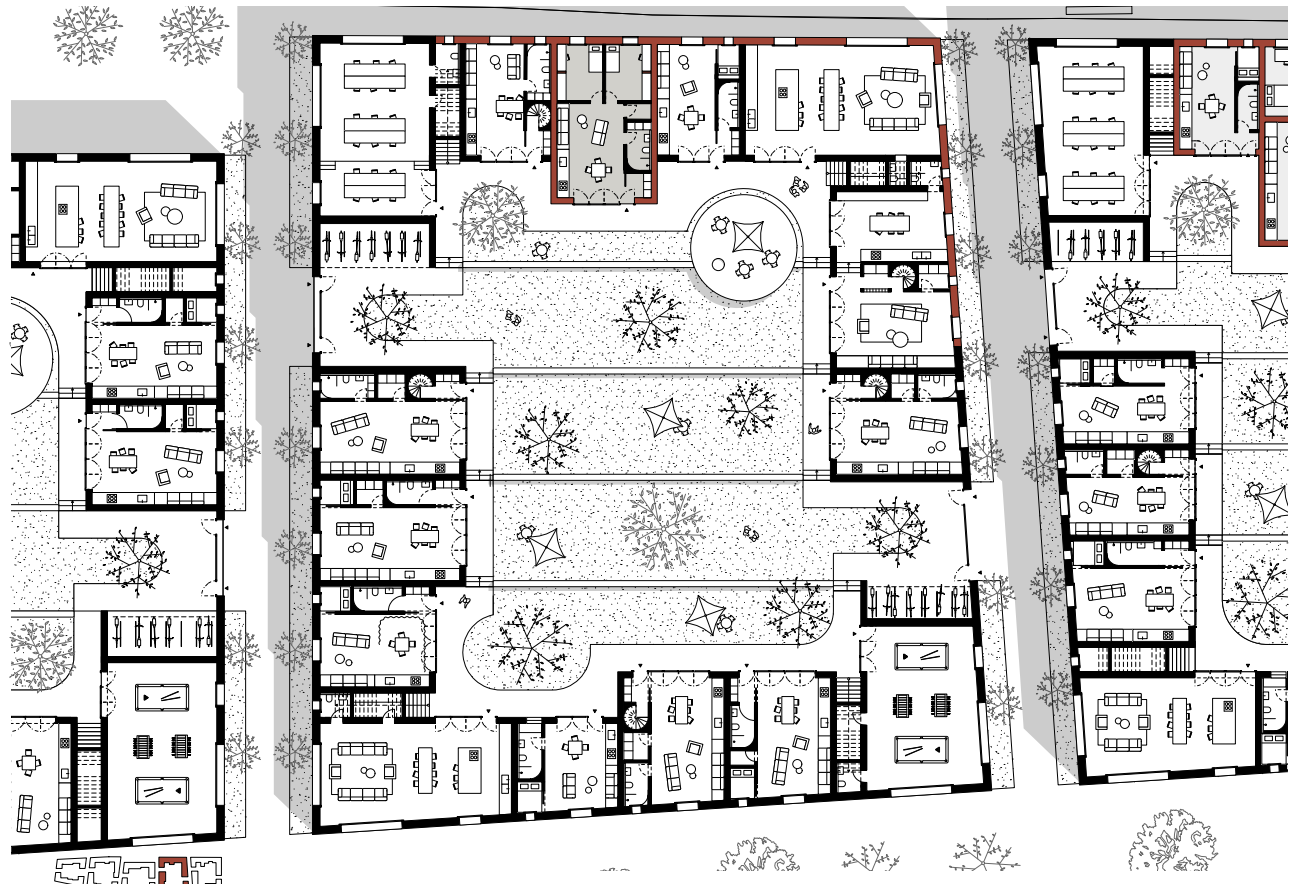
Marc Miquel, Neus Cardona

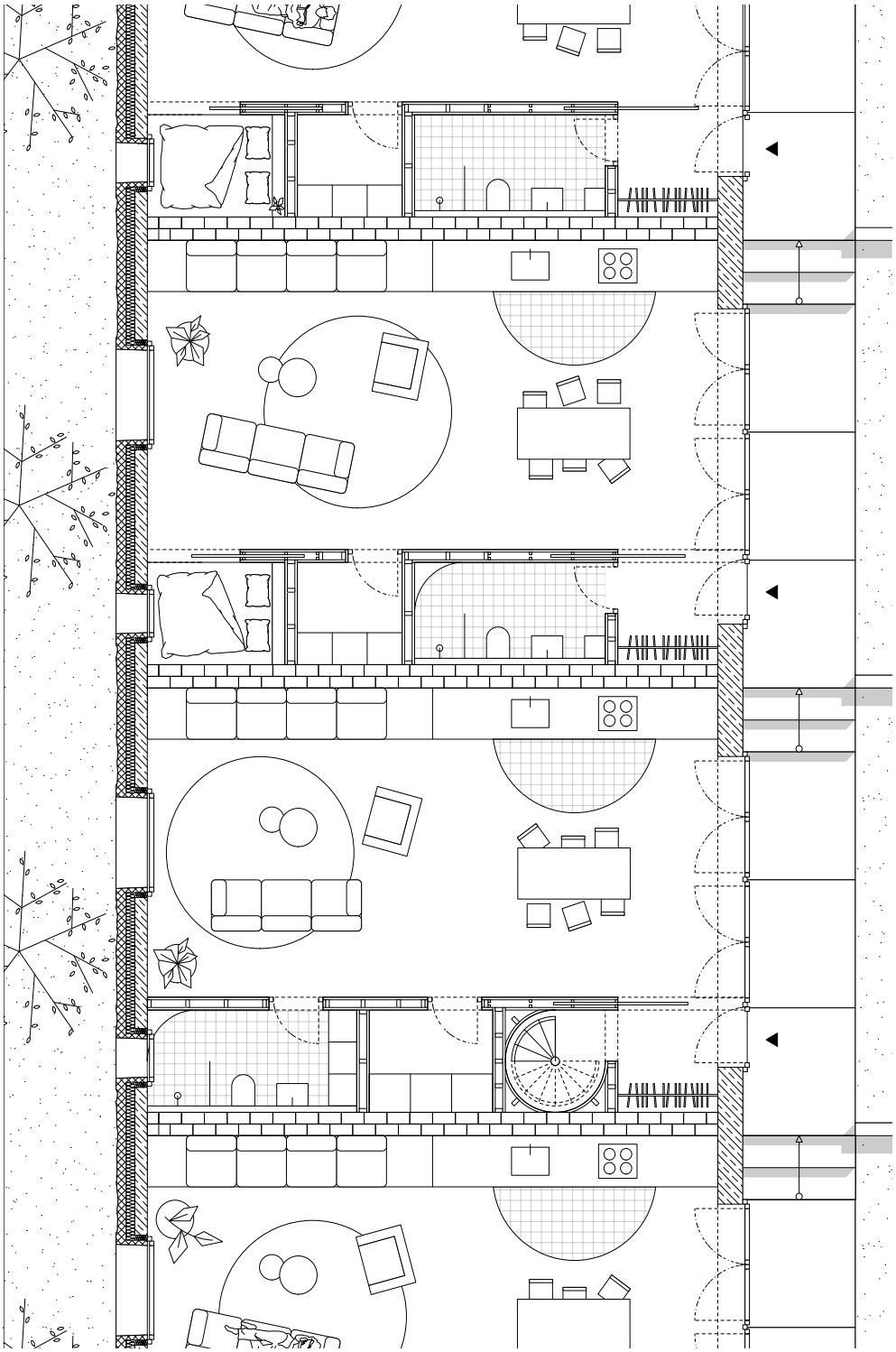

Felix Hahn, Paul Porath

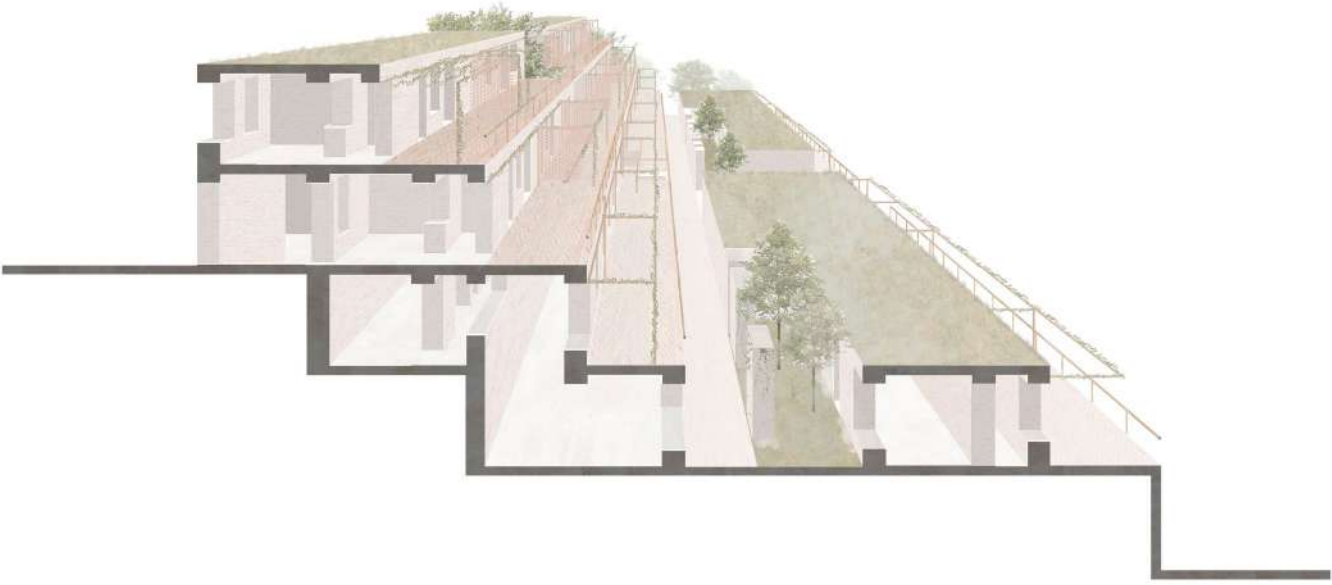
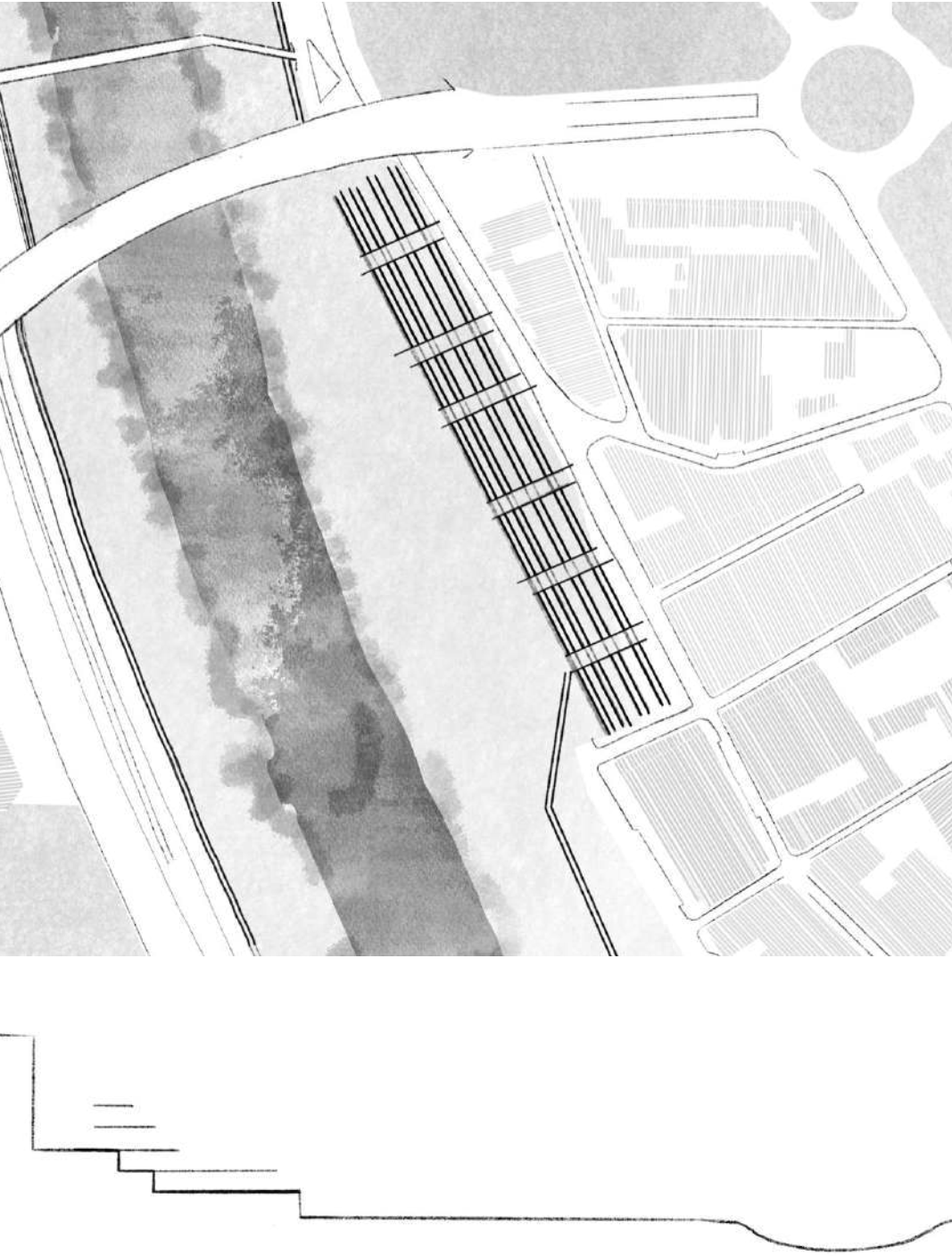

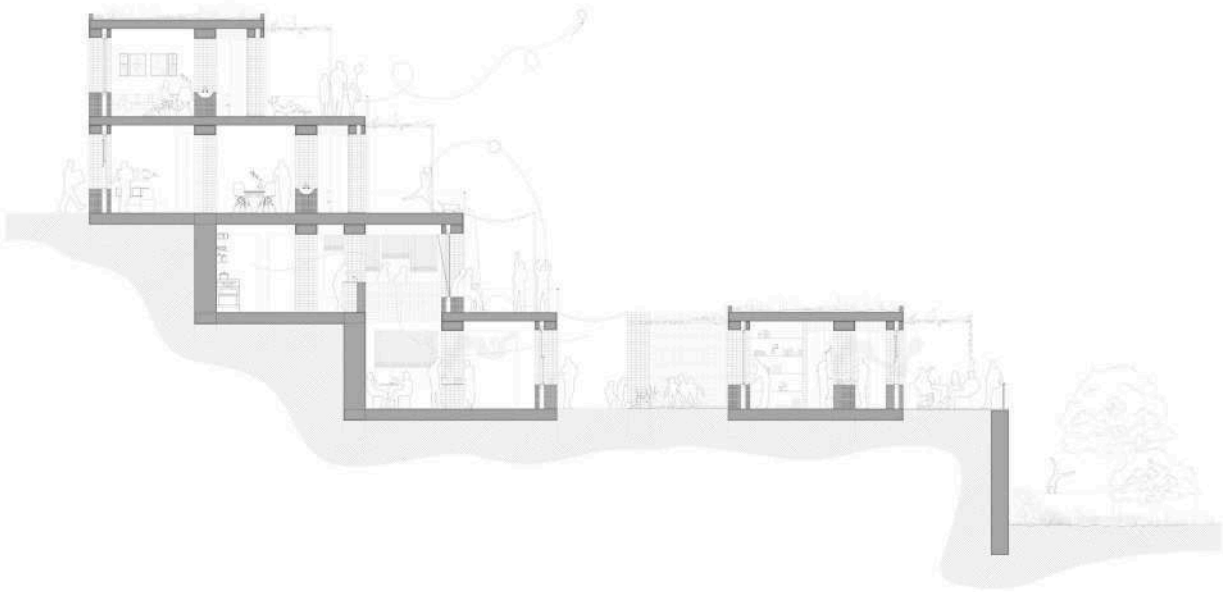

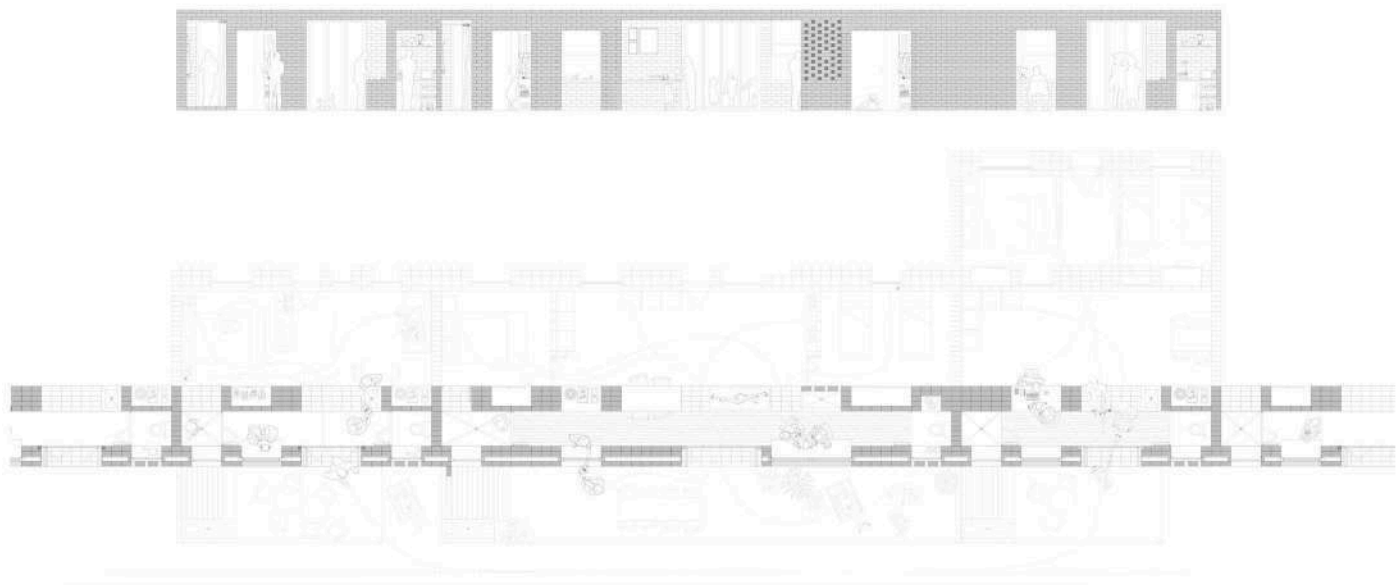
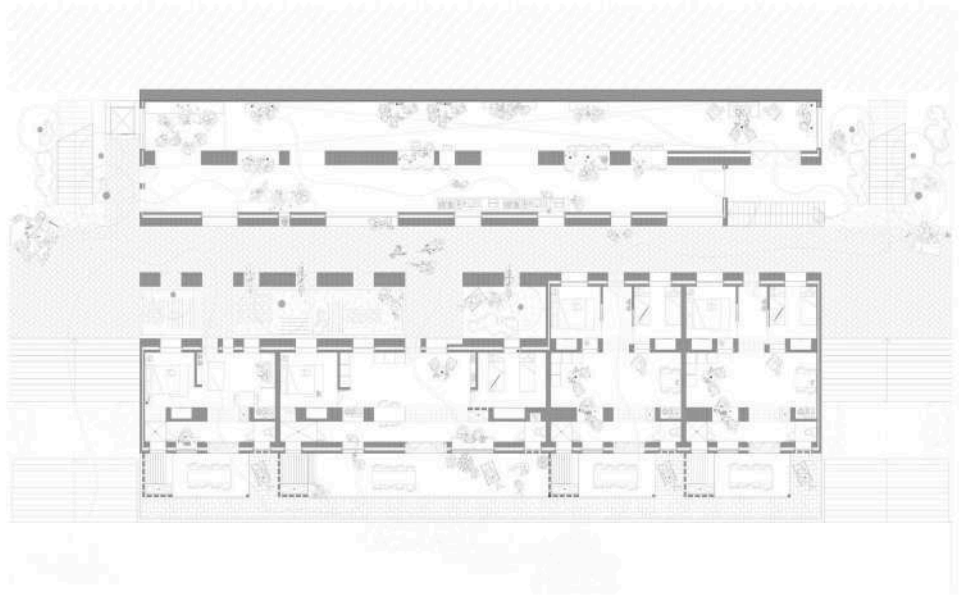

María Cusí, Jordi Cabré

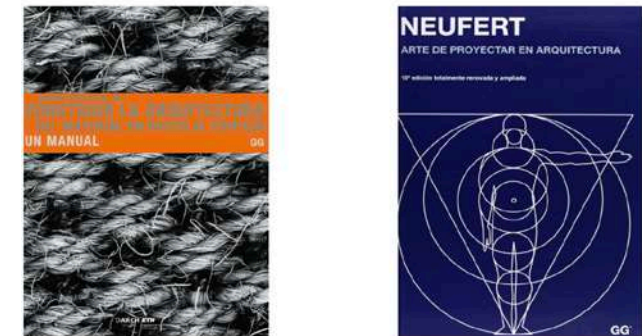

Bibliografia

Teoria

Técnica

Publicacions curs

Curs actual

1 P. EBNER, E. HERRMANN, R. HÖLLBACHER, M. KUNTSCHER,U. WIETZORREK
typology+: Innovative Residential Architecture Basel, Birkhäuser Verlag AG 2010

2 X. MONTEYS, P. FUERTES
Casa collage. Un ensayo sobre la arquitectura de la casa Gustavo Gili. Barcelona 2001

3 I. ABALOS
La buena vida: visita guiada a las casas de la modernidad
Gustavo Gili. Barcelona 2001

4 A. DEPLAZES
Constructing architecture. Materials, processes, structures. A handbook
Birkhauser. 2005

5 E. NEUFERT
Arte de proyectar en arquitectura
Edicions Gustavo Gili, S.A.

6 P. J. RAVETLLAT, J. BADIA, A. CAMPO BAEZA, M. PERIS, J. FERRANDO, P. ROEL,
C. ENRICH, J.L. MATEO, S. BATES, X. ROS, L. NADAL
Barcelona 60's
Col·lecció 'Habitatge i Ciutat' Edicions ETSAB-UPC, Barcelona 2021

7 P. J. RAVETLLAT, J. BADIA, P. ECKERT, J. SERGISON,
J. FERRANDO, M. PERIS, M. BEVK, A. UBACH, J.L. MATEO
Limits
Habitatge i Ciutat Pere Joan Ravetllat. Barcelona, 2017

8 J. BADIA, A. UBACH, M. PERIS, J. FERRANDO,
P. J. RAVETLLAT, J. PASCUAL, I. BILBAO, E. BONELL
Des dels edificis
Col·lecció 'Habitatge i Ciutat' Edicions ETSAB-UPC, Barcelona 2010, 2011, 2012

9 ETH Case
More than housing. Cooperative planing – A case study in Zürich
BIRKHÄUSER. Zürich, 2015.

10 Susanne Schmid
A History of Collective Living
BIRKHÄUSER. Zürich, 2019.

11 I. ABALOS
Palacios comunales atemporales. Genealogía y anatomía.
Puente Editores. Barcelona 2020

Habitatge i ciutat

Escola Tècnica Superior d’Arquitectura de Barcelona
Universitat Politècnica de Catalunya

Besòs

2021—22
Tercer curs tarda
Primer quadrimestre

Responsable curs

Pere Joan Ravetllat

Professors

Jordi Badia
Pau Bajet
Conxita Balcells
Carles Enrich
Bàrbara Noguerol
Marta Peris
Pablo Roel
Xavier Ros
Arnau Sastre

Assistència docent

Júlia Andrés
Antoni Garcés
Núria Gómez
Sara López
Jesús Quintana

Amb el suport

Gira
Lamp

